ПОЗИТИВНО РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА (PYD) И УЧИЛИЩНО БАЗИРАНИ ПРОГРАМИ

Ваня Славова, докторант в Институт за изследване на населението и човека ИИНЧ- БАН, wanyaslavova@gmail.com

Резюме:
Позитивното развитие на младите хора (PYD) е съвременно направление в позитивната психология, получило извънредно силен тласък последните години. Целта на това направление е не просто намаляването или липсата на проблемно поведение, но най-вече култивирането на личностни ресурси и стимулиране силните страни на младите хора в конкретната среда, в която се намират. PYD предполага, че младите хора, които имат определени позитивни и развиващи ги отношения с останалите хора, ще съумеят да навлязат в зряла възраст като психично здрави и устойчиви личности, социализирали се успешно в различни контексти - връстници, семейство, общност, като по този начин активно ще допринесат за повишаване благополучието на всички тях. В рамките на позитивния подход са възникнали, различни модели, като най-значимите от тях са 5С на Р. Лърнър, Социален модел на Каталано, Развитиен модел на Бенсън, Социално-емоционално учене, както и моделът Ковиталност. На базата на тези модели са разработени редица училищно базирани програми за развитие на млади хора, които съчетавайки подкрепящата външна среда и стимулиране на личностните ресурси, имат за цел да подобрят възможността за водене на здравословен, психически устойчив и позитивно мотивиран живот. Училищно базираните програми обхващат различни теми, организирани са в обучение на сесии или други релевантни дейности и са предназначени за различни училищни възрасти. Повечето позитивни училищни програми се фокусират върху обсъждане и подобряване на психичното и социалното благополучие. Има формати, които наблягат на културната ангажираност, изграждане на лидерски качества, здравословното поведение и т.н. Училищните програми за PYD подобряват интрапсихичните предиктори на благополучието на участниците, като собствена стойност, способност за вземане на решения, увереност и др.

Ключови думи: *позитивно развитие на младите хора, PYD, модели за позитивно развитие, училищно базирани програми*

POSITIVE YOUTH DEVELOPMENT (PYD) AND SCHOOL-BASED PROGRAMS

Vanya Slavova, PhD student in Institute for Population and Human Studies (IPHS) – BAS, wanyaslavova@gmail.com

ABSTRACT

Positive youth development (PYD) is a modern trend in positive psychology that has spread worldwide in recent years. The goal of this approach is not only reduction or lack of problematic behavior, but above all the cultivation of personal resources and stimulation of the strengths of young people in the ecological environment. PYD assumes that young people who have certain positive and developing relationships with other people will be able to enter in adulthood as mentally healthy and resilient persons, successfully socialized in different contexts - peers, family, community, thus will actively contribute to increasing the well-being of all of them. Within the framework of the positive approach, various models have emerged, the most significant of which are R. Lerner's 5C, Catalano's Social Model, Benson's Developmental Model, Social-Emotional Learning, and the Covitality model. On the basis of these models, a number of school-based programsq related with PYD have been developed, which, combining a supportive external environment and stimulation of personal resources, aim to improve the possibility of having a healthy, mentally stable and positively motivated life. School-based programs cover different topics, organized into learning sessions or other relevant activities, designed for different school ages. Most PYD school programs focus on discussing and improving mental and social well-being. There are formats that emphasize cultural engagement, leadership development, healthy behaviors, etc. School-based PYD programs improve participants' intrapsychic predictors of well-being, such as self-awareness, decision-making ability, self-confidence and others.

Keywords: *positive youth development, PYD, positive development models, school-based programs,*